

Dr Andrzej Kmiecik
Instytut Filozofii
ul. Ogińskiego 16
Tel . sekr. IF UKW 52 323 67 09
Tel. kom. 692 137 833
akand@ukw.edu.pl

Autoreferat

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

1990 - **magister filozofii**, Wydział Filozofii KUL w Lublinie, na podstawie pracy "Modalny system logiczny S5 i niektóre jego zastosowania"; promotor prof. dr hab. S. Kiczuk.

W pracy magisterskiej przedstawiłem analizę jednego z zastosowań systemu logiki modalnej Lewisa S5 w analizie argumentu ontologicznego i rozważyłem kwestie adekwatności przedstawionej formalizacji.

1999 – **doktor nauk humanistycznych w zakresie filozofii**, Wydział Filozofii KUL w Lublinie, na podstawie pracy „Niektóre warunki doniosłego poznawczo stosowania systemów logiki w naukach realnych”; promotor: prof. dr hab. Stanisław Kiczuk.

W rozprawie zająłem się zagadnieniem zasad wyboru logiki do zastosowań oraz kryteriami adekwatności użycia wybranego systemu logiki. Przeprowadziłem szczegółową analizę zasad budowy logiki przyczynowości, oraz logiki kwantowej.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.

Zostałem zatrudniony 1 kwietnia 1990 roku na stanowisku asystenta w Katedrze Filozofii Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy (później przemianowanej na Uniwersytet Kazimierza Wielkiego). Po uzyskaniu stopnia doktora zostałem mianowany w 1999 roku na stanowisko adiunkta w tej samej Uczelni. Obecnie pracuję w Zakładzie Logiki i Ontologii w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

4. Jako osiągnięcie naukowe, zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.), wskazuję monografię zatytułowaną: *Informatyka a ontologia. Analiza obiektowa jako metoda w ontologii*, Wyd. UKW, Bydgoszcz 2013.

Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

4.1. Cel naukowy

Celem głównym rozprawy jest przekształcenie analizy obiektowej, występującej w obiektowym paradygmacie programowania, w metodę ontologii. Celem pochodnym jest uprawomocnienie tej metody przez pokazanie jej

uniwersalności i efektywności w zastosowaniu do konkretnych zagadnień ontologicznych. Celem dalszym jest budowa ontologii obliczeniowej.

4.2. Wyniki

Realizacja celu głównego ukazuje nam, na czym będzie polegało budowanie ontologii obliczeniowej.

Przede wszystkim pokazałem, że pojęcie danych, ujęte w postaci tripletu <obiekt, atrybut, wartość> daje się stosować do pojęć występujących w metafizyce Kartezjusza i Spinozy (rozdział II) i tym samym pozwala na utworzenie ich odpowiedników, które można implementować w jakimś języku programowania. Ten sam triplet został również użyty w rozdziale trzecim do charakterystyki pojęć występujących w metafizyce Arystotelesa i Tomasza z Akwinu, z uwzględnieniem metafizyki Parmenidesa, Demokryta i Platona.

Odpowiednio przystosowana do użycia w ontologii metoda analizy obiektowej została wykorzystana do odmiennego niż tradycyjne przedstawienia zawartości pojęć z metafizyki Arystotelesa i Tomasza z Akwinu. To przystosowanie metody analizy obiektowej polegało na odpowiedniej, ontologicznej interpretacji pojęcia klasy i dziedziczenia, egzemplifikacji klasy, związków między klasami typu „jest” i typu „ma”.

Wskazałem, że w analizie obiektowej, przystosowanej do potrzeb ontologii można wyróżnić dwa etapy. Jeden związany z uprzednią analizą logiczną, wykorzystującą logikę predykatów, teorię mnogości i mereologię i drugi – stanowiący właściwą analizę obiektową, operującą pojęciem klasy i dziedziczenia. Dzięki niej możemy mówić o istnieniu pewnej zależności metodologicznej między informatyką a ontologią.

W stosunku do analizy logicznej jest przewaga analizy obiektowej. Ta przewaga jest związana z czytelną hierarchizacją danego zagadnienia ontologicznego poprzez ukazanie związków dziedziczenia między jego elementami, ujawnienie współbieżności procesów. Analiza obiektowa pozwala również na jasne przedstawienie struktury danych.

Wartość poznawcza proponowanej metody jest związana z porządkowaniem i rozjaśnianiem pojęć filozoficznych. Rozjaśnianie to polega na przedstawieniu wielu możliwych modeli danego pojęcia i ich porządkowanie poprzez relację dziedziczenia.

4.3. Ogólna charakterystyka rozprawy.

Rozprawa mieści się w zakresie tworzącej się współcześnie filozofii obliczeniowej (M. Lubański, E. Fredkin, S. Wolfram, P. Thagard), czerpiącej inspirację z pojęcia algorytmu. Główna idea badania polega na przejściu od ontologii w informatyce do informatyki w ontologii. Dlatego punktem wyjścia w tej rozprawie jest inżynieria ontologiczna. Jednym ze stosowanych w inżynierii ontologicznej podejść jest analiza i programowanie obiektowe, inspirowane ontologią Arystotelesa. Zgodnie z przyjętą w rozprawie ideą badania, wypracowane w podejściu obiektowym pojęcia, język i metody są użyte do skonstruowania metody dla tradycyjnie rozumianej ontologii. Następnie, wartość poznawcza skonstruowanej metody jest testowana poprzez analizę wybranych tez ontologii, głównie w nurcie filozofii Arystotelesa.

Rozprawa składa się z trzech rozdziałów: 1) Związki między dziedzinami wiedzy, 2) Charakterystyka analizy obiektowej, jako metody ontologii, 3) Analiza obiektowa jako narzędzie w badaniach ontologicznych.

4.4. Kontekst rozprawy i szczegółowe przedstawienie jej treści.

4.4.1. Kontekst dalszy

Filozofia wchodziła w relacje z różnymi obszarami wiedzy. Można tu podać przykłady filozofów starożytnych jak: Pitagorejczycy (arytmetyka), Platon (geometria), Arystoteles (biologia). Można też wskazać na filozofów nowożytnych, którzy nawiązywali do nauki: Galileusz (astronomia, mechanika), Kartezjusz (matematyka), Leibniz (fizyka). Również współcześni filozofowie inspirowali się nauką: Huxley, Spencer, Bergson (teoria ewolucji), Carnap, Whitehead (mechanika kwantowa), Chomsky (lingwistyka matematyczna).

Od kilkudziesięciu lat informatyka (*Computer Sciences*) jest jedną z bardzo intensywnie rozwijających się dyscyplin naukowych. Czerpie inspirację z wielu nauk teoretycznych takich, jak: logika, matematyka, fizyka, biologia, cybernetyka, lingwistyka, genetyka, neurofizjologia. Niemal każda z wyżej wymienionych dyscyplin posiada swoją filozofię. Podobnie informatyka stała się przedmiotem filozoficznej refleksji, co doprowadziło do powstania filozofii informatyki, filozofii informacji i koncepcji filozofii obliczeniowej.

4.4.2. Kontekst bliższy

Pierwotnie sądziłem, że tylko logika może dostarczać filozofii swojego rodzaju *mathesis universalis* (R. Descartes, *Reguły kierowania umysłem*, Reguła IV), że pozwoli uzgodnić poglądy różnych filozofów poprzez rozróżnienie aspektów poznania, punktów wyjścia, użyty język i metody, dziedziny przedmiotów. Miało się to dokonywać przez odpowiednie stosowanie logiki. Wyrazem tego przekonania są trzy poprzednie moje monografie. Jednak ze względu na rozwój inżynierii wiedzy (a zajmuje się ona problemami związanymi z przeniesieniem wiedzy ludzkiej do komputera) wydaje się, że tę rolę, zamiast logiki, może pełnić obecnie informatyka. Ogólnie mówiąc, logikę i filozofię łączy pojęcie rozumowania (Bocheński, Perzanowski). A to, co łączy informatykę i filozofię, to pojęcie danych.

W tym kontekście powstała moja rozprawa pt. „Informatyka a ontologia. Analiza obiektowa jako metoda ontologii”.

Przeglądając swoją rozprawę stwierdziłem, że pomimo starań, nie udało mi się zachować przyjętą programowo neutralność filozoficzną. Ostatecznie opowiedziałem się za tomistyczną teorią bytu. Dążenie do neutralności okazuje się być podobnym do podążania za horyzontem.

Najbliższy kontekst rozprawy stanowią więc moje poprzednie monografie, jak: „Metafizyczne podstawy konstrukcji ontologii formalnej. Rozwinięcie idei ks. Piotra

Chojnackiego" [2], „Zagadnienie konstrukcji ontologii formalnej" [3], „Rozważania dotyczące stosowania logiki" [4].

4.4.3. Szczegółowe przedstawienie treści rozprawy

Ogólne pytanie, jakie zostało postawione w tej rozprawie, dotyczyło stosowania informatyki w filozofii. Zakres tego pytania został ograniczony z jednej strony do ontologii, a z drugiej strony do pojęcia danych oraz metody analizy obiektowej. Starłem się odpowiedzieć na pytanie jak stosować informatykę w ontologii, idąc w ślady tych, którzy stosowali z logikę w ontologii (s.7). Jest tu więc pewna analogia do prac polskich logików i filozofów, którzy formalizowali dyskursy filozoficzne poprzez ich przekład na język logiki, dla nadania im bardziej jasnej i wyraźnej postaci. Nie jest to więc droga np. J. Łukasiewicza, który stosował logikę do rozwiązywania zagadnień filozoficznych, czy Kotarbińskiego, który używał logiki do uzasadniania twierdzeń.

Rozprawa ma stanowić wkład do filozofii obliczeniowej, w ramach której traktuje się „organizację rzeczywistości jako przejaw działania ukrytych algorytmów" (s. 8). Idea takiej filozofii pojawiła się u amerykańskiego matematyka Stephena Wolframa i fizyka Edwarda Fredkina. Znacznie wcześniej pojawiła się u polskiego matematyka i filozofa Mieczysława Lubańskiego.

Rozdział pierwszy zatytułowany „Związki między dziedzinami wiedzy a filozofią obliczeniową" dotyczy związków między różnymi dziedzinami wiedzy a informatyką. Jest to już klasyczna tematyka związków interteoretycznych. Na bazie związków pomiędzy różnymi dyscyplinami a informatyką chciałem wskazać na podstawy ontologii obliczeniowej czy szerzej - filozofii obliczeniowej. Okazuje się, że tę podstawę stanowią pojęcia: danych, struktury danych, algorytmu. W tym rozdziale jest też mowa o ontologii w informatyce, czyli o inżynierii ontologicznej (*ontology engineering*). W jednym z fragmentów tego rozdziału (s. 70) rozważyłem pojęcie informacji – idąc za M. Lubańskim – jako pojęcie filozoficzne. Dodam, że w ustnej tradycji niektórych tomistów pojęcie informacji było traktowane hipotetycznie jako transcendentálna własność bytu.

Rozdział drugi pt. „Charakterystyka myślenia obiektowego a metody ontologii" jest poświęcony charakterystyce myślenia obiektowego i metodzie obiektowej. Mając określoną w rozdziale pierwszym podstawę ontologii obliczeniowej uznałem, że dopiero wtedy jest sensowne zastanowić się nad charakterystyką analizy obiektowej, jej stosunkiem do metod filozofii. Rozdział ten jest poświęcony kwestii modyfikacji dla potrzeb filozofii metody analizy obiektowej, która to metoda wydaje się być obecnie najważniejszym paradygmatem programowania.

Przyjąłem – inspirując się poglądami Lubańskiego – że efektywność stosowania metody spoza filozofii w badaniach filozoficznych powinna spełnić te same wymagania, jakie stawia się pojęciom spoza filozofii w zastosowaniach

filozoficznych. Metoda, podobnie jak pojęcia, powinna być uniwersalna, dotyczyć wybranego aspektu rzeczywistości.

W punkcie pierwszym tego rozdziału „Problem metody filozofii” poruszam zagadnienie metody filozofii. Wiążę się ono z kwestią istnienia wielości metod filozofowania. Skoro jest wiele metod, to być może jest miejsce i dla kolejnej. A niektóre z istniejących metod da się wyrazić za pomocą języka tripletów, jak w przypadku metody fenomenologicznej (s. 90). Pokazuję również, że wybrane pojęcia metafizyczne takich filozofów, jak: R. Descartes, B. Spinoza i inni, daje się przełożyć na tzw. język tripletów, czyli uporządkowanych trójek typu <obiekt, atrybut, wartość>. Te triplety stanowią rdzeń analizy obiektowej w informatyce. Ich wprowadzenie do filozofii wiąże się z przystosowaniem analizy obiektowej do analizy zagadnień ontologicznych.

Przyjmując istnienie czterech dróg nauki: (1) indukcyjnej, (2) dedukcyjnej, (3) symulacji, (4) eksploracji danych, wiązę wypracowanie nowej metody filozofii z drogą (3) i (4). Temu celowi służy przegląd stosowanych dotychczas metod filozofii. Odwołuję się tu do typologii metod filozofowania wprowadzoną przez Stanisława Kamińskiego. Jako kryterium wprowadzam pojęcie struktury danych – triplet. Nie podejmuję refleksji nad poglądami dotyczącymi kwestii danych np. B. Russella i innych filozofów.

Kierując się ideą „unaukowienia” filozofii, poprzez informatykę, miałem na celu „uczynić wiedzę filozoficzną intersubiektywnie sprawdzalną i intersubiektywnie komunikowalną” (s. 97). Tak więc nie chodzi tu o zastąpienie filozofii przez naukę. W tym duchu nawiązuję do logiki opisowej (*Description Logic*), wykorzystywanej przez informatyków do reprezentacji wiedzy i do konstrukcji ontologii. Logika ta może służyć również do badania niektórych argumentacji filozoficznych, jak np. argument z „z ruchu” na istnienie bytu Absolutnego (s. 107).

Proponowana przez mnie metoda analizy obiektowej jest zgodna z ideą analizy w sensie P. Strawsona, dla którego analiza do poszukiwania powiązań (s.128). Jest również pewien związek pomiędzy metodą logiki stosowanej N. Reschera a metodą analizy obiektowej. Szczególnie jeśli chodzi o wymóg komplementarności ujęć i wymóg testowania teorii, tworzenie ram pojęciowych dla reprezentacji dziedziny rozważań filozoficznych (s.134-135). Istnieje też analogia między analizą obiektową a opisem analitycznym Tadeusza Czeżowskiego. Czeżowski widział zastosowanie metody opisu analitycznego zarówno w nauce jak i w filozofii. Podobnie bowiem jak w analizie obiektowej w opisie analitycznym zaczyna się od opisu przedmiotu, a dochodzi się do twierdzeń ogólnych i oczywistych, poprzez dostrzeganie relacji logicznych między atrybutami, klasami itd. przedmiotów, a nie w drodze indukcji (s.137). Poprzez koncepcję metodę analizy obiektowej widzimy, że opis analityczny jest również stosowany w inżynierii ontologicznej. Ontologia inżynierska to po prostu taksonomia, a opis analityczny także prowadzi

do taksonomii przedmiotów w pewnej dziedzinie. Z drugiej strony analiza obiektowa wzbogaca opis analityczny świata o nowe pojęcia (s. 138).

W ostatnim podpunkcie rozdziału drugiego omawiam zagadnienie relacji metody analizy obiektowej do metody separacji (s. 138). Metoda separacji jest ważną metodą filozofii tomistycznej, gdyż umożliwia formowanie pojęcia bytu jako bytu. Separacja jest pojmowania jako przeciwna wobec metody abstrakcji. Ta ostatnia bowiem jest metodą tworzenia pojęć ogólnych, uniwersalnych a nie transcendentnych, jak to jest w przypadku pojęcia bytu. Pojęcie bytu jest nie tyle pojęciem, co ukrytym sądem egzystencjalnym. Podejmuje próbę stosowania metody analizy obiektowej do fazy procesu formowania pojęcia bytu jako bytu za pomocą sądów negatywnych.

Jako wniosek z zawartości drugiego rozdziału formułuję stwierdzenie, że pojęcia występujące w analizie obiektowej oraz pojęcie danych są wspólne wielu naukom jak i filozofii. Pojęcia te służą zarówno rozjaśnianiu wiedzy filozoficznej, jak i jej pomnażaniu. Mieczysław Lubański, uważał to właśnie za kryterium przenoszenia osiągnięć nauki do filozofii.

W rozdziale trzecim, zatytułowanym „Analiza obiektowa jako narzędzie w badaniach ontologicznych” zastosowałem analizę obiektową do charakterystyki pojęcia bytu i struktur ontologicznych występujących w nurcie filozofii arystotelesowskiej. To zastosowanie stanowi test dla trafności, użyteczności analizy obiektowej jako pewnej metody w ontologii, która to metoda ma się przysłużyć budowie ontologii obliczeniowej, a szerzej – filozofii obliczeniowej.

W tym rozdziale stosuję nowo wprowadzone pojęcia do rozwiązania niektórych kwestii filozoficznych związanych z arystotelesowskim typem metafizyki. Analiza obiektowa zostanie użyta do przedstawienia takich kwestii, jak rozumienie bytu jako bytu oraz do prezentacji złożzeń bytu i jego struktur. Chodzi o następujące złożenia: substancja i przypadłości, część i całość, materia i forma, istota i istnienie (s.143-144).

Przyjmuję witgensteinowską zasadę homomorfizmu zachodzącego pomiędzy językiem a rzeczywistością, jak również to, że zagadnienia ontologiczne są pierwotnie związane ze źródłami i sposobem poznawania świata, a tylko wtórnie z językiem. Nawiązuję w ten sposób do stanowiska Krapca w kwestii języka (s. 148, 158). Nie oznacza to, że stosując analizę obiektową nie można założyć innej koncepcji języka (np. Russella, Carnapa, Quine'a). Charakter języka i związane z nim założenia ontologiczne nie przesądzają o rodzaju ontologii. Ontolog może tworzyć różne ontologiczne modele rzeczywistości. Konstrukcja modelu jest namiastką rzeczywistości. Model jest niezbędny, gdy 1) występują trudności w obserwacji obiektów lub trudności w przeprowadzaniu eksperymentów, czego przykładem są różne rozumienia substancji 2) model umożliwia ujęcia całościowe rzeczywistości, poprzez wizualizację lub wprowadzenie struktur formalnych, co ilustruje problem analogii bytu i partycypacji bytu, 3) model łączy dwa poziomy: empiryczny i

teoretyczny, szczególnie wtedy gdy są one od siebie dość odległe, co uwidacznia się np. wtedy, gdy mamy do czynienia z pojęciem bytu (s. 149). Nim zacznie się dociekać czym jest byt, jaka jest jego natura, należy jednak – uprzednio idąc za wskazaniem Reschera – przeprowadzić inwentaryzację świata, co prowadzi do kategoryzacji różnych sposobów istnienia bytu i w konsekwencji tablicy kategorii ontologicznych (s. 150).

Przedmiotem analizy ontologicznej staje się pojęcie bytu, a właściwie mówiąc, zawartość tego pojęcia. Do realizacji tego celu stosuję analizę obiektową, która ma w efekcie doprowadzić do utworzenia modeli tego pojęcia (s.153). Nie chodzi tu o uchwycenie pełnej treści bytu, ale o uproszczone ujęcie, co nie oznacza, że nie będzie to w jakimś stopniu adekwatne odzwierciedlenie pewnych cech bytu. To uproszczenie może mieć znaczenie dla wykorzystania pojęć filozoficznych w nauce.

Zwracam również uwagę na ujęcia bytu w filozofii i w poznaniu potocznym. Mówię także o konkretnym i abstrakcyjnym ujęciu, dystrybutywnym i kolektywnym. Zajmuję się również „pojęciami” transcendentnymi obok bytu takimi jak: rzecz, jedność i odrębność. Niektóre pojęcia, które ukazują własności empiryczne badane przez naukę charakteryzują transcendentale *odrębność*, jak jest to w przypadku dyskretyzacji i konkretyzacji. Okazuje się przy tym, że język analizy obiektowej nadaje się do opisu w/w własności transcendentálních bytu. Nie oznacza to, że jest to najlepszy sposób opisu tych własności. W przyszłości powstaną trafniejsze sposoby ujęcia bytu i jego własności. Język analizy obiektowej co prawda ma charakter ekstensjonalny, nadaje się do wyrażenia pojęć, a właściwie takich sądów, jak: byt jest rzeczą, byt jest jednością, byt-rzecz jest jednością, byt jest odrębnością, byt-rzecz-jedność jest odrębnością itd. (s. 166).

Filozofia obliczeniowa jest nowo tworzącą się dyscypliną filozoficzną. Stąd jest jeszcze w niej wiele niejasności związanych z używanymi pojęciami i proponowanymi metodami badania rzeczywistości. Dlatego w tej rozprawie więcej postawiono pytań niż podano odpowiedzi.

4.5. Zastosowania

1) Budowa komputerowych modeli różnych ontologii klasycznych.

Konsekwencją praktyczną tych badań będzie możliwość budowy komputerowych modeli różnych ontologii, z możliwością automatyzacji rozumowań. Tym samym, być może, przyczyni się to do utworzenia jednej wspólnej ontologii dla różnych baz wiedzy. Jak również będzie to mieć znaczenie dydaktyczne. Klasyczne metody uprawiania filozofii nie wystarczą do realizacji tego celu. Wymagają one pewnej modyfikacji przez użycie pojęć zaczerpniętych z informatyki.

2) Wykorzystanie analizy obiektowej w teorii substancji.

O teorii substancji pisałem w pracy [4] „Rozważania dotyczące stosowania logiki”, rozdział ósmy: *Problem definicji substancji w języku logiki nazw Leśniewskiego*. W przypadku wykorzystania analizy obiektowej chodzi o modele substancji dla koncepcji przyjmowanych przez różnych filozofów.

3) Logika modalna.

Pojęcie obiektu wydaje się być szczególnie przydatnym w semantyce Kripkego dla logik modalnych. Obecne nieliczne prace dotyczą wykorzystania analizy obiektowej w logice przekonań, budowanej na systemach Lewisa.

4) Monadologia Leibniza.

Wydaje się, że analiza obiektowa jest szczególnie przydatna w ontologii Leibniza, w konstrukcji jej obliczeniowego modelu. Punktem wyjścia może być uwaga N. Reschera traktującego monady jako obliczeniowe automaty (N. Rescher, G. W. *Leibniz's Monadology: An Edition for Students*, University of Pittsburgh Press, Pittsburgh 1991, s. 19, punkt 18).

5) Analiza obiektowa może być użyta do tworzenia modeli służących badaniu związków przyczynowych ujmowanych przez logikę przyczynowości.

O modelach związków przyczynowych pisałem w pracy [4] „Rozważania dotyczące stosowania logiki”, rozdział 13: *Warunki konstrukcji logiki przyczynowości*.

6) Język tripletów może być wykorzystany w badaniach nad fragmentem logiki predykatów n -tego rzędu. Logika ta jest wyznaczona przez drzewo zagnieżdżających się tripletów <obiekt, atrybut, wartość>. Wydaje się, że nikt takich badań jeszcze nie przeprowadził, zwłaszcza dotyczących własności metalogicznych takiego fragmentu logiki predykatów.

5. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO – BADAWCZYCH.

5.1 Publikacje

Pozostałe prace dotyczą:

- a) logiki filozoficznej (monografia [4] i artykuły [5], [6], [7], [8]),
- b) ontologii (monografia [2], monografia [3] i artykuły [9], [10], [11]),
- c) filozofii informatyki ([12], [13], [14], [15], [16], [18]),
- d) antropologii filozoficznej ([17]),
- e) filozofii gospodarki [19],
- f) filozofii edukacji [20].

Ad a) Jeśli chodzi o logikę filozoficzną, to w książce [4] *Rozważania dotyczące stosowania logiki*, Wyd. UKW, Bydgoszcz 2006, zajmowałem się kwestią stosowania logiki do filozofii i nauk przyrodniczych. Składa się na nią trzynaście samodzielnych rozdziałów. Pięć rozdziałów to znacznie zmodyfikowane fragmenty rozprawy doktorskiej.

Rozdział pierwszy (*Natura logiki i ontologii u Platona i Arystotelesa*) jest przyczynkiem do koncepcji logiki u Arystotelesa. Według historyka logiki Antona Dumitriu taka koncepcja nie została jeszcze opracowana.

Rozdział drugi (*Jak stosować logikę do filozofii ?*) dotyczy ustalenia uwag programowych związanych ze stosowaniem logiki w różnych dziedzinach wiedzy.

W rozdziale trzecim (*Zasada tożsamości relatywnej w metafizyce Mieczysława A. Krąpca a logiczna zasada tożsamości*) zająłem się różnicą między metafizyczną zasadą tożsamości a logiczną zasadą tożsamości. Różnica jest spowodowana tym, że w formie "S jest S" pierwsze wystąpienie S reprezentuje byt w aspekcie egzystencjalnym, a drugie wystąpienie S reprezentuje byt w aspekcie esencjalnym.

W rozdziale czwartym (*Zastosowanie logiki nazw Stanisława Leśniewskiego do analizy pojęcia bytu u Jana Dunsza Szkota*) zakłada się E. Gilsona interpretację filozofii Jana Dunsza Szkota. Na tej podstawie funktor "jest" (z logiki nazw Leśniewskiego) drugiego rzędu, czyli 'η' został użyty do wyrażenia związku między naturami trzecimi.

W rozdziale piątym (*Pojęcie adekwatności*) ustaliłem, że idea adekwatności służy jako element korygujący poznanie.

W rozdziale szóstym (*Zasady metafizyczne a logika Stanisława Leśniewskiego*) zostały przedstawione niektóre tezy logiki nazw Leśniewskiego, zinterpretowane w duchu metafizyki Mieczysława Krąpca.

W rozdziale siódmym (*Systemy modalne Clarence'a I. Lewisa w aspekcie ontologicznym*) starałem się określić modalność logiczną i ontyczną odwołując się do metafizyki Krąpca. Następnie odróżniając przygodność i możliwość przeprowadziłem reinterpretację kwadratu logicznego zdań modalnych. Podstawą tego badania była uwaga S. Haack, iż logikę modalną należy budować na podstawach filozoficznych.

W rozdziale ósmym (*Problem definicji substancji w języku logiki nazw Leśniewskiego*) przedstawiłem problem rozumienia czym jest substancja, a następnie jako przykład próby sprecyzowania tego pojęcia została podana teoria P. Simonsa.

Rozdział dziewiąty (*Uwagi o dwóch formalizacjach argumentu ontologicznego*) dotyczy modalnej i niemodalnej wersji argumentu ontologicznego i użytych środków formalnych. Zwrócono uwagę na rolę przesłanek w dowodzeniu. Nieproblematyczność przesłanek jest równie ważna jak inferencyjność argumentacji. Wskazuje się na to, że argumentacja filozoficzna może mieć formę argumentu negatywnego (zamierzone *ad absurdum*), to jednak jego formalizacja może mieć formę dowodu wprost.

W rozdziale 10 (*Logika a nauki przyrodnicze*) porównałem procedury konstruowania nowej logiki (J. Bocheński, S. Bugajski, S. Kiczuk).

Z kolei w rozdziale 11 (*Przeszkody epistemologiczne w fizyce jako źródło logiki kwantowej*) wskazałem na możliwość udziału przeszkód epistemologicznych

(=barier pojęciowych) w sensie G. Bachelarda w konstruowaniu logik kwantowych. Tą przeszkodą jest język wyobrazeniowy fizyki.

W rozdziale (*Logika kwantowa*) przedstawiłem krytycznie podejścia do trzech głównych kierunków wyznaczonych przez Z. Zawirskiego, J. von Neumanna, H. Reichenbacha) badań w logice kwantowej (m. in. M. Strauss, H. Putnam, B. van Fraassen, M.L. Dalla Chiara. Przedstawiłem również stosunek logiki kwantowej do logiki klasycznej.

W ostatnim, trzynastym rozdziale (*Warunki konstrukcji logiki przyczynowości*) określono warunki konstrukcji logiki przyczynowości.

Artykuł [5], *O niektórych próbach zastosowania systemu logiki modalnej S5*, "Roczniki Filozoficzne" 41(1993), z. 1, s. 87 - 101. (*On some approaches of the applications of the modal system S5*, [w:] S. Kiczuk, J. Herbut, A. B. Stępień (red.), *Studies in Logic and Theory of Knowledge*, TN KUL, Lublin 1998, t. 4, s. 112-125.)

Przedmiotem badań jest nieadekwatność formalizacji argumentu ontologicznego w systemie S5 Lewisa.

Artykuł [6], *Próba zastosowania pojęć teorii mnogości do analizy niektórych pojęć z metafizyki Arystotelesa i Tomasza z Akwinu*, [w:] K. Kalka (red.), *Racjonalność i sprawiedliwość*, Wyd. WSP, Bydgoszcz 1995, s. 45 - 52.

Próbowałem niektóre tezy metafizyki wyrazić w języku teorii mnogości.

Teksty [5] i [6] zostały opublikowane przez obroną rozprawy doktorskiej.

Artykuł [7], *Przyczynek do formalizacji teorii idei Platona*, [w:] S. Sarnowski, G. Dominiak (red.), *Od Platona do współczesności*, Wyd. WSP, Bydgoszcz 1999, s. 9-16.

Posłużyłem się logiką nazw Leśniewskiego i jego mereologią do wyrażenia związków występujących między ideami. Skorzystałem w tym celu z ujęcia idei platońskich przedstawionego przez A. Wedberga.

Artykuł [8], *Logika ogólna i transcendentálna Immanuela Kanta*, "Filo-sofija" 4, wyd. BTN, Bydgoszcz 2004, s. 27-45.

Poszukiwałem związków logiki ogólnej i transcendentálnej Kanta ze średniowieczną scholastyką.

Ad b) Druga grupa tekstów dotyczy ontologii.

W monografii [2], *Zagadnienie konstrukcji ontologii formalnej*, Wydawnictwo UKW, Bydgoszcz 2009, została podjęta następująca teza: Ontologia formalna jest rezultatem związku istniejącego pomiędzy logiką i ontologią. Przedmiotem badań ontologii formalnej są modele bytu. W związku z tym powstają pytania o swoistą metodę i język badań ontologii formalnej. Tym samym te pytania prowadzą do ogólnego zagadnienia konstrukcji ontologii formalnej.

Celem głównym badania było uporządkowanie problemów związanych z konstruowaniem ontologii formalnej oraz określenie zasad jej konstrukcji. Stąd podstawowym pytaniem tej rozprawy było: jak konstruować ontologię formalną? To pytanie rozbija się na bardziej szczegółowe:

- jak stosowano logikę do ontologii?
- od czego zacząć budowanie ontologii formalnej?
- co jest przedmiotem badań ontologii formalnej?
- jaką metodą badania ma się ona posłużyć?
- jakim językiem ma się posługiwać ontologia formalna
- jak budowano istniejące już ontologie formalne?

Powyższe pytania wyznaczyły strukturę tej pracy. Najpierw przedstawiono syntetycznie próby stosowania logiki do ontologii. Następnie określiłem punkt wyjścia, przedmiot i metodę ontologii formalnej. Jest tu poszukiwanie odpowiedzi na dwa pytania: od czego zacząć jej budowanie i jaką metodą badania ma się ona posłużyć? Potem rozważyłem kwestię języka ontologii formalnej i jego stosunku do rzeczywistości. Zająłem się również problemem testowalności ontologii formalnej. W końcu – w aspekcie określonych zasad konstrukcji ontologii formalnej – przeanalizowałem ontologie formalne R. Carnapa, N. Goodmana, N. Reschera, ontologia zdarzeniowa A. N. Whiteheada w ujęciu R. M. Martina.

W pracy stwierdziłem, że podstawowym źródłem zasad konstruowania ontologii formalnej są rozważania dotyczące budowania ontologii. Takie rozważania prowadzono w różnych tradycjach filozoficznych. Takie rozważania przeprowadzał np. Descartes, Kant i inni. Drugim źródłem zasad są próby stosowania logiki w ontologii (np. J. Perzanowski).

Zwykle mówiąc o zasadach ma się na myśli pewien fundament czegoś. Inaczej mówiąc, poza zasadą jest chaos poznawczy. Przyjmuje się ją przecież na mocy jakiejś oczywistości. Aby osłabić ten mocny sens pojęcia zasady, lepiej jest mówić o postulatach dotyczących konstruowania ontologii formalnej. Określono następujące zasady:

Pierwszy i podstawowy postulat dotyczy konieczności konstruowania ontologii formalnej w ramach określonego systemu filozoficznego.

Z pierwszym postulatem wiąże się drugi, dotyczący przyjęcia określonej koncepcji nauki. Każdy filozof zakładał w punkcie wyjścia jakąś koncepcję nauki i zajmował się jej stosunkiem do filozofii.

Trzeci postulat dotyczy uwzględnienia jakiegoś obrazu świata. Istnieje wiele obrazów świata. Mogą to być naukowe obrazy świata, potoczne bądź filozoficzne obrazy świata. Ontologia formalna musi założyć w punkcie wyjścia jeden z tych obrazów.

Czwarty postulat, to wymóg, aby "zasady" budowania teorii empirycznej stały się zasadami budowania ontologii formalnej. Postulat ten wiąże się w naturalny sposób z drugim postulatem.

Z tym postulatem wiąże się następny, piąty, dotyczący określenia "zasad" wyboru języka i logiki. Wiaże się z przystosowanie pierwotnego opisu, tekstu do pewnych ścisłych wymogów języka sztucznego.

Piąty postulat, zaczerpnięty z metod heurystyki, dotyczy rozbicia celu na cele podporządkowane. Ten postulat jest respektowany na przykład przez Reschera w jego metodzie stosowania logiki.

Realizację postulatów dotyczących konstrukcji ontologii formalnej w zakresie punktu wyjścia, metody i języka prześledzono w "konstrukcjach logicznych" R. Carnapa, N. Goodmana, N. Reschera, R. Martina. Znajdując w ten sposób pewne potwierdzenie wcześniej ustalonych wskazań (rozdział V).

Powyższą monografię przedstawiłem w 2009 roku jako rozprawę habilitacyjną.

W następnej monografii [3], *Metafizyczne podstawy konstrukcji ontologii formalnej. Rozwinięcie idei ks. Piotra Chojnackiego*, Wydawnictwo św. Tomasza z Akwinu, Warszawa 2009, podjąłem rozważaną przez wielu tomistów tematykę dotyczącą stosowalności logiki do metafizyki (J. M. Bocheński OP, ks. P. Chojnacki, J. F. Drewnowski, M. Gogacz, ks. S. Kamiński, M. A. Krąpiec OP, A. Maryniarczyk SDB, E. Nieznański, ks. J. Salamucha, A. B. Stępień, s. Z. J. Zdybicka OSU). Nie jest to jednak prosta kontynuacja dociekań wyżej wymienionych autorów. Niektóre zagadnienia przez nich analizowane zostały podjęte w aspekcie współczesnego rozwoju ontologii formalnej. Celem rozważań nie jest ustalanie, co dokładnie stwierdzono, w jakim sensie używano danego słowa ani też ustalanie granic stosowalności logiki. Przedstawiłem natomiast koncepcję ontologii formalnej, która przyjmuje jako założenia pewne tezy wypracowane w nurcie filozofii Arystotelesa i Tomasza z Akwinu.

Kończąc opis zawartości tych monografii, muszę powiedzieć, że z perspektywy sześciu lat nabrałem do nich dystansu. Są one wyrazem mojego poszukiwania jakiejś ogólnej podstawy dla filozofii. Wydawało mi się, że może ją stanowić ontologia formalna. Wzór działania w tym zakresie stanowili dla mnie fizycy poszukujący „teorii wszystkiego” (TOE), szukający jednego wspólnego równania dla całej rzeczywistości. Stąd powstała idea, że metafizyka Arystotelesa, Tomasza z Akwinu, jak również myśl filozoficzna Jana od św. Tomasza mogą stanowić fundament dla ontologii formalnej, że mogą być jej metajęzykiem, jej metanauką. Mówiąc ogólnie, człowiek odróżnia byt od niebytu i jest to zadanie metafizyki. W tym sensie szukałem, inspirując się pracami ks. Piotra Chojnackiego, tego rodzaju podstawy dla ontologii formalnej. Wydawało mi się, że ta zdolność odróżniania jest czymś naturalnym i dlatego może stanowić podstawę w badaniach filozoficznych. Tak jak dla niektórych jest nią wątplenie kartezjańskie. Inną kwestią jest, czy to mi się udało zrealizować. Niemniej obie te monografie są obecnie poddawane moim odręcznym korektom.

Artykuł [9], *Koncepcja ontologii indukcyjnej i aksjomatycznej Tadeusza Czeżowskiego*, *Filo-sofija* 1, wyd. BTN, Bydgoszcz 2001, s. 213-224.

Pokazałem aktualność koncepcji metafizyki wg Czeżowskiego.

Artykuł [10], *Metafizyka geometryczna Benedykta Bornsteina*, "Filo-sofija" 2, wyd. BTN, Bydgoszcz 2002, s. 81-102.

Intuicyjnie przedstawiłem płaszczyznę rzutową i związaną z nią podstawowe pojęcia metafizyki Bornsteina

Artykuł [11], *Metafizyka probabilistyczna Patryka Suppesa*, [w:] S. Sarnowski (red.), *O inspiracjach kartezjańskich w filozofii i inne rozprawy*, wyd. Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2003, s. 159-174.

Zaprezentowałem podstawowe idee leżące u podstaw metafizyki probabilistycznej.

Ad c) Grupa tekstów mieszczących się w filozofii informatyki.

Artykuł [12], *Postawy etyczne hakera i krakera*, [w:] M. Sokołowski (red.), *Media i edukacja w globalizującym się świecie*, Oficyna Wydawnicza "Kastalia", Olsztyn 2003, s. 462-469.

Opierając się na źródłach internetowych podziemia komputerowego, przedstawiłem idee etyczne tegoż podziemia. Obecnie tekst ten jest zapisem historii nieistniejących już stron internetowych, ruchów i idei podziemia komputerowego. Był to referat wygłoszony na międzynarodowej konferencji w Olsztynie.

Artykuł [13], *Przeszkody epistemologiczne w informatyce*, [w:] M. Sokołowski (red.), *Edukacja medialna*, Oficyna Wydawnicza "Kastalia", Olsztyn 2004, s. 121-128.

Przeniosłem problem barier pojęciowych z fizyki do informatyki. Był to referat wygłoszony na ogólnokrajowej konferencji w Olsztynie.

Artykuł [14], *Metodologiczny aspekt konstrukcji etyki technologii informatycznej*, [w:] K. Kalka, A. Papuziński (red.), *Etyka*, UKW, Bydgoszcz 2006, s. 298-308.

Porównałem utworzony przez Międzynarodową Organizację Inżynierów Elektryków i Elektroników (IEEE) kodeks informatyka z etyką cnót Arystotelesa. Był to referat wygłoszony na konferencji krajowej.

Artykuł [15], *Globalizacja w świetle dokumentów misyjnych Kościoła rzymsko-katolickiego. Próba określenia warunków dla symulacji komputerowej*, "Przegląd Religioznawczy" 2 (224) 2007, s. 71-78.

Przedstawiłem poszukiwania reguł dla komputerowej symulacji zachowań społecznych. W tym przypadku odwołano się do wskazań zawartych w Dekrecie Misyjnym „Ewangelii nuntiandi” i adhortacji apostolskiej „Ad gentes”. Był to referat wygłoszony na konferencji krajowej.

Artykuł [16], *Znaczenie informatyki dla filozofii*, [w:] K. Kalka, A. Musielewicz (red.), *Człowiek w zmieniającej się współczesnej kulturze*, Elbląska Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, Elbląg 2009, s. 75-81.

Jest to rozwinięciem idei M. Lubańskiego związanych z rolą informatyki w filozofii. W związku z tym, najpierw zwróciłem uwagę na kwestię wyboru koncepcji metafizyki, a następnie na obiektowe języki programowania jako rodzaj wzorca dla języka filozoficznego. Wskazałem na możliwość wykorzystania języków programowania do modelowania dynamicznego aspektu rzeczywistości, w epistemologii i antropologii filozoficznej.

Artykuł [18], *Internet jako medium w relacjach międzyludzkich*, {w:] E. Laskowska, M. Kuciński (red.), *Internet a relacja międzyludzkie*, Bydgoszcz 2010, s. 201-205.

W tym tekście zawarłem próbę spojrzenia na relacje międzyludzkie (w Internecie) z wykorzystaniem pojęć z zakresu pragmatyki logicznej. Był to referat wygłoszony na konferencji międzynarodowej.

Ad d) Antropologia filozoficzna

Artykuł [17], *Zagadnienie podmiotu w tomistycznej filozofii człowieka*, [w:] K. Kalka, A. Musielewicz (red.), *Człowiek w zmieniającej się współczesnej kulturze*, Elbląska Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, Elbląg 2009, s. 65-74.

W tym tekście jest porównanie ontologicznego i językowego aspektu związanego z zaimkiem „ja” wg M. A. Krapca i G. Ryle’a.

Ad e) Filozofia gospodarki

Artykuł [19], *O filozofii przedsiębiorstwa Józefa M. Bocheńskiego i współczesnym kryzysie finansowym*, „Filo-sofija” 21 (2013/2), s. 159-170.

Tekst ten powstał w związku z moimi poszukiwaniami reguł do badań symulacyjnych. Istnieje wąska granica pomiędzy chęcią zysku (dobro) a chciwością (zło). Chciwość sprawia, że irracjonalnym jest przekonanie o racjonalności zachowań na Wall Street.

Ad f) Filozofia edukacji

Artykuł [20], Uwagi Ajdukiewicza o nauczaniu logiki w kontekście pojęcia przeszkody epistemologicznej w sensie G. Bachelarda, „Filo-sofija” 29 (2015/2) – w druku.

Artykuł dotyczy skuteczności procesu dydaktycznego. Celem jest postawienie problemu występowania przeszkód epistemologicznych w logice oraz wskazanie na pewne aspekty metodologiczne ich badania.

5.2. Inne

Po doktoracie opublikowałem 14 artykułów i 4 monografie i przeprowadziłem jedną ekspertyzę.

Ekspertyza

Edukacja Dorosłych Albert Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy (85-030) przy ul. Rumińskiego 6, NIP: 778-00-45-446, REGON: 632502778, wpisanym do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd

Rejonowy w Bydgoszczy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000031358.

Ocena etyczna projektu i zastosowanej technologii biometrycznej, Bydgoszcz 2014.31.01

Poszukiwałem odpowiedzi na następujące pytanie: czy w reklamie produktu można korzystać z identyfikacji płci nie naruszając prywatności ?

Ze względu na praktyczny charakter postawionego pytania ograniczyłem się zasadniczo do przedstawienia rozwiązań, które są zgodne z prawami Unii Europejskiej i polskimi rozstrzygnięciami dotyczącymi ochrony prywatności życia.

Ostatecznym czynnikiem decydującym o akceptacji różnych form reklamy – ze względu na pojęcie prywatności – jest zgoda na współdzielenie informacji o niektórych swoich cechach, w tym przypadku płci. Jest to problem nie tyle etyczny, co raczej dotyczący koncepcji człowieka.

5.3. Konferencje, wystąpienia publiczne i projekty badawcze

Brałem udział w kilkunastu konferencjach naukowych. Między innymi były to:

1) Ogólnopolska Konferencja Naukowa z udziałem gości zagranicznych, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 2004.10.21-22. Temat: *Edukacja medialna. Nowa generacja pytań i obszarów badawczych*.

Z referatem: *Postawy etyczne hakera i krakera*; publikacja [12].

2) Ogólnopolska Konferencja Naukowa: *U progu wielkiej zmiany. Media w kulturze i cywilizacji XX wieku. Nurty – kategorie – idee*. Konferencja w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim, Olsztyn 2005.10.27-28.

Z referatem: *Przeszkody epistemologiczne w informatyce*; publikacja [13].

3) Konferencja: *Rzeczywistość wirtualna. Matrix. Cyberpunk*. UMCS w Lublinie, Instytut Filozofii, Oddział PTF w Lublinie, 2005.04.15.

Z referatem: *Znaczenie informatyki dla filozofii*; publikacja [16].

4) Konferencja: *Etyka wobec współczesnych dylematów*, Runowo Krajeńskim 30-31.05.2005. Organizator: Akademia Bydgoska, Instytut Filozofii i Socjologii.

Z referatem: *Metodologiczny aspekt konstrukcji etyki technologii informatycznej*; publikacja [14].

5) Ogólnopolska konferencja filozoficzna pt. „Chrześcijaństwo wobec współczesnych problemów globalizacji”, Lubostroń 22-23.05.2007 . Organizator: Akademia Bydgoska, Instytut Filozofii i Socjologii.

Z referatem: *Globalizacja w świetle dokumentów misyjnych Kościoła rzymsko-katolickiego*; publikacja [15].

6) Konferencja w Bydgoszczy, "Opera Nova" 2009.05.05. Temat: "Internet a relacje międzyludzkie" (z referatem "Internet jako medium w relacjach międzyludzkich")

(Organizatorzy: Diecezja Bydgoska, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Urząd Miasta Bydgoszczy, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, Wyższa Szkoła Gospodarki)

7) Konferencja pt „Zastosowania logiki modalnej”, 17 listopada 2009. Katolicki Uniwersytet Lubelski.

8) Konferencja pt „Logiki Nieklasyczne. Teoria i zastosowania”, Katedra Logiki UMK, Toruń, 16-18 września 2010.

9) Ontological Proofs Today. 6-8. September 2011, University of Casimir the Great in Bydgoszcz, Poland. Międzynarodowa konferencja naukowa.

10) Józef Maria Bocheński. Dziedzictwo idei: między logiką a mądrością (w 110 rocznicę urodzin), Bydgoszcz 18-20 października 2012. Międzynarodowa konferencja naukowa.

11) Kazimierz Ajdukiewicz. Od semiotyki do metafizyki, Bydgoszcz 17-18 Października 2013. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego.

12) Po co filozofia? , Bydgoszcz 6-7 marca 2014. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego.

13) Wybitne kobiety w Szkole Lwowsko-Warszawskiej, Bydgoszcz 16-17 października 2014. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego.

14) Krusza Zamkowa – Askaukalis – Inowrocław. W 40. rocznicę odkrycia. 26-27 września 2014. Organizator: Uniwersytet A. Mickiewicza w Poznaniu.

15) Wygłosiłem wykład pt. „Inżynieria ontologiczna a ontologia” w ramach projektu *Sztuczna inteligencja i abstrakcyjna struktura bytu*, realizowanego przez Politechnikę Warszawską, Uczelnię Łazarskiego i Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; UKSW, 18 styczeń 2013.

5.4. Projekty badawcze (uczelniane)

5.4.1. indywidualne

1) Ontologia fizykalistyczna P. Suppesa i M. Bungego, zatwierdzony w 2000 roku.

2) Natura logiki i ontologii, zatwierdzony w 2001 roku.

3) Koncepcja ontologii formalnej R. Carnapa, b. Russella, W. V. O. Quine'a, zatwierdzony w 2002 roku.

4) Koncepcja umysłu Mieczysława A. Krąpca a koncepcja umysłu Gilberta Ryle'a, zatwierdzony w 2004 roku.

5) Ontologia światów możliwych Davida Lewisa, zatwierdzony w 2005 roku.

6) Zagadnienia logiczne w etyce u Arthura N. Priora, zatwierdzony w 2006 roku.

7) Polska ontologia formalna, zatwierdzony w 2007.

8) Współpracowałem w badaniach nad komercyjnym wykorzystaniem technologii biometrycznej. Zajmowałem się kwestiami dotyczącymi oceny etycznej projektu i

zastosowanej technologii biometrycznej. Badania były prowadzone w ramach *Projektu z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – działanie 1.4.*

5.4.2. zespołowe:

1) Wiedza, wiara i rzeczywistość. Eseje z metafizyki, epistemologii i filozofii religii (kierownik – dr M. Pepliński, skład zespołu – dr A. Kmiecik), zatwierdzony w 2005 roku.

2) Komputerowe symulacje zachowań społecznych (kierownik – dr A. Kmiecik, skład zespołu – dr hab. k. Kalka). zatwierdzony w 2007 roku.

5.5. Nagrody

W związku z prowadzoną przeze mnie działalnością naukową i społeczną otrzymałem Nagrody Rektora:

2000: zespołowa II stopnia.

2001: indywidualna II stopnia.

2007: indywidualna II stopnia.

2008: zespołowa III stopnia 2008.

5.6. Członkostwo w organizacjach naukowych

Od 1994 jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego – oddział w Toruniu.

Od 2010 jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego – oddział Inowrocławiu. Moje badania dotyczą roli mikrośrodowiska w tworzeniu się talentów naukowych.

5.7. Aktywność organizacyjna

2005-2008: członek Rady Programowej *Dni Nauki* w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego.

2007-2009: członek Senackiej Komisji do spraw Budżetu UKW.

2009-2011: członek Senackiej Komisji Prawno-Statutowej.

2008-2011: kierownik Studium Podyplomowego Filozofii i Etyki w IF UKW.

5.7.1 Działalność popularyzująca filozofię.

Dwukrotnie wystąpiłem na Dniach Nauki z referatami popularyzującymi filozofię.

Dwukrotnie wygłaszałem wykłady z filozofii dla uczniów szkół średnich biorących udział w Olimpiadzie Filozoficznej.

5.8. Dydaktyka

Prowadziłem seminarium licencjackie poświęcone stosowaniu logiki w filozofii. Wypromowałem jednego licencjata. Mała liczba studentów na roku ok. 10 osób nie pozwala na kontynuowanie tego seminarium. Recenzowałem kilka prac licencjackich

Prowadziłem następujące zajęcia:

- 1) Ćwiczenia z logiki (na kierunkach pedagogicznych, politologia, kulturoznawstwo, I rok) – 30 godz.
- 2) Ćwiczenia z etyki ogólnej (IV rok politologii) – 30 godz.
- 3) Wykład i ćwiczenia z logiki (filozofia I) – 60/60 godz.
- 4) Ćwiczenia z podstaw informatyki (socjologia I) – 60 godz.
- 5) Ćwiczenia z informatyki (filozofia, st. drugi, I) – 30 godz.
- 5) Wykład i ćwiczenia z zaawansowanych technik multimedialnych (socjologia II) – 30/30 godz.
- 6) Wykład i ćwiczenia z filozofii nauki (filozofia II) – 45/15 godzin.
- 7) Wykład i ćwiczenia z filozofii umysłu (filozofia II) – 45/15 godzin.
- 8) Wykład i ćwiczenia z filozofii umysłu i języka (filozofia III) – 30/15
- 8) Wykład z filozofii umysłu (pedagogika II) – 30 godzin.
- 9) Wykład fakultatywny z teorii sztucznej inteligencji dla studentów II roku – 15 godz.
- 10) Wykład z teorii sztucznej inteligencji (filozofia, st. drugi, I rok) 30 godz.
- 11) Ćwiczenia z grafiki w mediach interaktywnych (filozofia III) – 30 godz.
- 12) Wykład z filozofii nowych technologii (humanistyka 2.0, pierwszy rok) – 30 godz.
- 13) Ćwiczenia z tworzenia aplikacji WWW (humanistyka 2.0, drugi rok) – 30 godz.
- 14) Wykład i ćwiczenia z logik nieklasycznych (filozofia, st. drugi, I rok) – 15/15 godz.
- 15) Ćwiczenia z ontologii (filozofia I) – 30 godz.
- 16) Ćwiczenia z teoria argumentacji (filozofia, st. drugi, I rok) – 15 godz.
- 17) Wykład z filozofii silnego charakteru (filozofia, st. drugi, II rok) – 15 godz.

W Akademii medycznej w Bydgoszczy (obecnie *Colegium Medicum UMK*) – przez trzy lata – i w Liceum Ekonomicznym w Inowrocławiu (jeden rok) prowadziłem zajęcia z podstaw informatyki.

5.9. Formy dokształcania się

1976-1981: studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym Księży Werbistów w Pieniężnie.

1985-1990: studia filozoficzne na Wydziale Filozofii KUL w Lublinie: specjalność filozofia teoretyczna – logika.

1988-1989: studia teologiczne na Wydziale Teologii KUL (seminarium biblijne i wykłady monograficzne ks. prof. J. Homerskiego).

1990-1994: studia doktoranckie z filozofii na Wydziale filozofii KUL.

1991–1993: studium podyplomowe z informatyki w WSP w Bydgoszczy (obecnie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego).

2005 – studium podyplomowe z grafiki komputerowej w UKW w Bydgoszczy.

Szkolenia z zakresu finansowania badań w 7PR Unii Europejskiej (UKW, 12.10.2007; IPPT PAN, Warszawa 23.01.2007; UKW, 05.11.2008; szkolenie dla kierowników projektów, UKW 2010).

Jak założyć własną firmę? – szkolenie w Urzędzie Skarbowym w Inowrocławiu, 2014. 11.06.

5.10. Przyszłe plany

Przygotowuję monografię

- 1) Logika kwantowa dla filozofów – stan: zebrany materiał
- 2) Podstawy nauki: stan – zebrany materiał

Badania

- 1) Dialog islam – chrześcijaństwo
 - pojęcie objawienia
 - tożsamość islamska a tożsamość chrześcijańska

stan: zebrany materiał

- 2) Pojęcie mieszkania jako *universale* kulturowe

Podstawą badań jest komputerowe, wielojęzyczne tłumaczenie Biblii – „Golden Bible”. Ustalenie interkulturowego sensu tego pojęcia ma pełnić rolę tła w badaniach symulacyjnych zachowań społecznych.

Andrzej Kmiecik